

Casa
din
Strada Sirenelor

Octavian Soviany

Hyperliteratura

CAPITOLUL I

Profesorul Faustin

*T*in minte perfect, pentru că data unor asemenea întâmplări rămâne întipărită în memorie pentru totdeauna, că era în penultima zi a lunii noiembrie, 2013.

Afară era o vreme câinească. O lapoviță murdară mătura străzile Bucureștiului, vântul se pregătea parcă să smulgă copacii din rădăcină, iar în lumina tulbure a înserării, trecători zgribuliți alergau spre casele lor, cu gândul la o baie fierbinte și la un ibric de vin fiert.

Mă pregăteam să-mi pun halatul și să mă instalez comod lângă sobă, răsfoind vreun roman englezesc, când mi-am amintit că în seara aceea eram invitat la profesorul Faustin. Era una din obișnuitele întâlniri ce se organizau în casa profesorului, întâlniri la care amfitrionul nostru ținea foarte mult și de la care nu se putea absenta sub nici un motiv. Se savurau delicioasele prăjituri de casă ale Aglăiței, bătrâna menajeră a lui Faustin, se degustau vinuri de viță și cafele cu caimac ca pe vremea bunicilor, se purtau discuții savante pe teme cele mai

diverse, iar uneori cei câțiva literați care frecventau aceste serate erau invitați să-și citească cele mai recente producții.

Pe vremea aceea, profesorul Faustin trebuie să fi trecut bine de optzeci de ani, dar nu-și arăta vârsta. Era un bărbat mic de statură, vioi, cu mișcări sacadate și repezite. Chipul său acoperit de o rețea fină de riduri era extrem de mobil, putând să exprime stările sufletești cele mai felurite. Avea o frunte înaltă, o pereche de sprâncene stufoase de sub care te săgetau niște ochi negri și pătrunzători, și o gură nervoasă, cu buza de sus poate puțin prea plină, ceea ce îl trăda pe nativul din zodia Vărsătorului. Coama leonină și barbișonul îi încărunțiseră numai pe jumătate. La seratele pe care le organiza, apărea invariabil în același costum negru, croit dintr-o stofă englezească de calitate, și cu același papion alb, care părea desprins dintr-o fotografie de epocă. Numele său era binecunoscut în rândurile semitologilor din câteva universități europene, iar articolele sale științifice apăreau în cele mai prestigioase publicații universitare. Și totuși, în România făcuse o carieră destul de modestă, ținând doar, vreme de vreo patruzeci de ani, un curs de ebraică la facultatea de teologie. Trecuse cu bine de epurările din primii ani ai regimului comunist, beneficiind,

pare-se, de protecția discretă a Anei Pauker, care ar fi recurs uneori la cunoștințele lui de cabală. Pensionat de ani buni, dedicat unor studii savante, ce vizau așa-zisele științe tradiționale, ducea acum viața austeră și singuratică a unui celibatar înrăit, înconjurat de o bibliotecă imensă în care locul de cinste le revenea cărților de esoterism.

Singura plăcere pe care și-o îngăduia erau aceste serate, frecventate de persoane de o mare diversitate, a căror singură trăsătură comună era aceea că erau trecute toate de șaizeci de ani. Se spunea că profesorul își alegea invitații (care nu erau totdeauna aceiași) pe baza unor complicate calcule astrologice, având grijă de fiecare dată ca toate semnele zodiacului să fie reprezentate. Așa se face că la masa rotundă de douăsprezece locuri din eleganta cameră de oaspeți a lui Faustin nu rămânea niciodată vreun loc neocupat. Puteai întâlni aici oameni de afaceri prosperi, foști sportivi și foști ofițeri de informații, actrițe celebre, literați și universitari, plasticieni de renume, dar și personaje perfect anonime, profesori de gimnaziu sau funcționari de la primărie, aduși printre noi de cine știe ce capriciu al amfitrionului. Unii reveneau, alții fuseseră invitați doar pentru o singură dată. Profesorul îi trata pe toți cu aceeași bunăvo-

ință superioară, care uneori mi se părea că aduce a condescendență.

Eu îl cunoscusem pe Faustin cu doi ani în urmă, după ce publicasem romanul *Viața lui Kostas Venetis*. Profesorul (al cărui nume îmi fusese până atunci necunoscut, căci nu sunt un cititor al studiilor de semitologie) mi-a telefonat pe neașteptate, mi-a spus că mi-a citit cartea cu interes și m-a invitat să citesc la una din seratele sale un fragment de roman. Aparițiile publice nu-mi mai fac de mult vreo plăcere și evit pe cât posibil contactul cu persoane necunoscute, dar de data aceasta ceva mi-a stârnit curiozitatea, poate numele interlocutorului meu, care mă trimitea cu gândul la cine știe ce istorie gotică, așa că am acceptat invitația.

Profesorul Faustin locuia în cartierul Uranus, pe Strada Sirenelor, într-o veche casă negustorească, scăpată ca prin minune de demolările din timpul lui Ceaușescu. Destul de dărăpănată pe dinafară, această locuință în care viețuiseră, așa cum voi afla mai târziu din spusele amfitrionului, trei generații de negustori, avea un interior de o eleganță neobișnuită, pe care cu greu ți l-ai fi putut închipui într-o banală casă bucureșteană din Dealul Spirii. El fusese amenajat de un renumit arhitect italian, plătit cu bani grei de bu-

nicul lui Faustin, un negustor de cherestea analfabet, dar putred de bogat, ce își dorise o locuință care să rivalizeze în frumusețe și bogăție cu palatele boierești.

Pereții, care trecuseră cu bine prin trei mari cutremure, erau împodobiți cu picturi murale ce reprezentau scene mitologice din care nu puteau desigur lipsi zeițele dolofane, după gustul pictorilor academizanți de pe la 1850, și amorașii întraripați care cântau la niște harfe parcă de jucărie. Tavanele, de care atârnau candelabre veritabile de Murano, erau ornate cu capete de lei și grifoni în basorelief. Prețioase mobile vechi tronau în toate cele cinci încăperi, unde pașii ți se scufundau în covoarele de Buhara, iar chipul îți era reflectat în somptuoasele oglinzi venețiene, care atârnau pe pereți alături de tablourile afumate de vreme, în cadrele lor de lemn aurit. Iar într-un colț al camerei de oaspeți se ridica, misterioasă, statuia de marmură neagră a unui Cerber cu trei capete.

Eram uluit. Nu mai văzusem niciodată un asemenea interior într-o locuință bucureșteană și mă întrebam oare prin ce miracol reușise să le supraviețuiască, neatins de ghearele rapace ale regimului, celor cinci decenii de comunism. Citindu-mi parcă gândurile, pro-

fesorul Faustin și-a contorsionat figura mobilă într-un zâmbet misterios, dar și parcă puțin sardonice, și a început să-mi recite, graseind perfect, celebrul sonet al lui Gérard de Nerval:

*Homme! libre penseur – te crois-tu seul pensant
Dans ce monde où éclate en toute chose;
Des forces que tu liens ta liberté dispose,
Mais de tous tes conseils l'univers est absent.*

*Respecte dans la bête un esprit agissant:
Chaque fleur est une âme à la Nature éclosée;
Un mystère de l'amour dans le métal repose:
„Tout est sensible!” – Et tout sur ton être este puissant!*

*Crains dans le mur aveugle un regard qui t'épie,
A ma matière même un verbe est attaché
Ne la fais pas servir à quelque usage impie!*

*Souvent dans l'être obscure habite un Dieu caché;
Et comme un oeil naissant couvert par ses paupières,
Un pur esprit s'accroît sous l'écorce des pierres!”¹*

1 Om liber, de gândire nu ești tu singur dus,/ În lume,
unde viața de peste înfloare,/ Ți-e dat să te ții slobod
prin propria-ți vigoare,/ Dar cugetu-ți privește la univers
de sus.// Tot animalu-n lume de-un duh este condus,/ E-un spirit al naturii în fiecare floare,/ Misterele iubirii-s
ascunse în metale/ Și totul are suflet și-ți este mai pre-
sus.// Din zidul orb se uită la tine o privire,/ Materia,
ea însăși, de-un verb s-a fost pătruns,/ Deci dă-i întot-
deauna o bună folosire;// În ființele umile e-ades un zeu
ascuns/ Și-așa cum naște ochiul sub pleoapa ferecată/
Un spirit pur se naște în pietre câteodată.
(traducerea autorului)

– Da, – continuă Faustin, după ce ne-am așezat la gheridonul din camera lui de studiu, unde străinii erau admiși rareori, în fața ceștilor de cafea aburinde aduse de Aglăița – casa asta a izbutit, de bine, de rău, să treacă prin multe intemperii. Dacă Ceaușescu ar mai fi rămas la putere o vreme, acum aș fi fost nevoit să te primesc în cine știe ce garsonieră sordidă din Pantelimon sau din Colentina. În decembrie '89 jumătate din stradă fusese deja demolată, iar casa mea, pe care bunicul și-a cheltuit mai bine de jumătate din avere, nu mai avea mult până să fie transformată și ea într-un morman de moloz. Din fericire, geniile ei protectoare au intervenit și de data aceasta, iar buldozerele au lăsat-o, așa cum poți să vezi și dumneata, nevătămată.

– E bine dacă vă bucurați de așa protectori puternici – am spus eu într-o doară, întrebându-mă dacă Faustin făcuse o metaforă sau credea efectiv în existența unor asemenea puteri oculte, așa cum m-ar fi putut face să cred versurile lui Nerval pe care tocmai mi le recitase.

– Te-ai gândit vreodată – mă întrebă profesorul, adresându-mi același zâmbet pe jumătate sardonice – că poate romanii nu erau tocmai nebuni atunci când le aduceau sacri-

ficii acelor mărunte divinități ale căminului, ale vetrei și ale familiei cărora le spuneau lăi și penăți? Sau că avea dreptate Nerval atunci când afirma, pe urmele lui Pitagora, că toate au suflet? În ceea ce mă privește, eu împărtășesc această credință, bazându-mă nu pe ceea ce am cules de prin cărți, ci pe niște întâmplări pe care le-am trăit eu însumi, de-a lungul unei vieți din care n-au lipsit faptele stranii și în aparență inexplicabile.

Am făcut un semn vag din cap și l-am lăsat să continue. La ce bun să-i fi replicat că Nerval a fost un om bolnav, un om dezechilibrat, bântuit periodic de crize de nebunie?

– Văd că ești destul de neîncrezător – vorbești Faustin mai departe – deși mulți artiști, și nu dintre cei oarecare, au arătat interes pentru aceste fenomene misterioase, care vin adesea în contradicție cu datele experienței și cu logica bunului-simț. Dar poate că ceea ce îți voi povesti – și, repet, e vorba de întâmplări adevărate, nu de niște simple fantasmagorii – te va pune puțin pe gânduri și te va ajuta să vezi puțin mai departe decât judecata comună, care se pretinde atotștiutoare, deși, în realitate, nu are o vedere prea bună.

– Vă ascult – i-am spus eu pe tonul unui școlar docil care își manifestă disponibilitatea să audieze o prelegere savantă de matematică.

– Trebuie să știi că în casa asta m-am născut și am copilărit. Cred că îi cunosc fiecare cărămidă, fiecare centimetru de tencuială și fiecare țiglă de pe acoperiș. Puținele mele popasuri prin hoteluri mi-au provocat totdeauna adevărate atacuri de panică: în camerele acelea reci și neprimitoare aveam mereu sentimentul că pot deveni în orice moment victima unei posibile agresiuni, făceam din senin febră și nu izbuteam să ațipesc niciodată mai mult de o jumătate de oră. Numai aici mă simt totdeauna în largul meu, iar pereții aceștia, care stau în picioare încă de pe vremea bunicului, îmi dau o perfectă stare de siguranță. Și totuși, liniștea și confortul mi-au fost amenințate în mai multe rânduri, au existat destule întâmplări care mi-au tulburat și aici traiul, dar pe care am reușit să le traversez de fiecare dată cu bine, pentru că larii și penaii mei m-au scăpat totdeauna de neplăceri.

După venirea la putere a comuniștilor, am avut parte de momente grele. Din fericire, n-am fost alungat de la catedră, ca alți universitari, mult mai prestigioși decât

mine, iar casa a scăpat de naționalizare. Am fost însă nevoit să accept prezența unor chiriși. Primul dintre aceștia a fost un proaspăt colonel de miliție, posomorât și tăcut, cu care n-am schimbat niciodată mai mult de zece cuvinte. N-aș putea spune că prezența lui mă deranja în mod deosebit, pentru că omul lipsea foarte mult. De obicei dispărea odată cu cântatul cocoșilor și revenea seara târziu, pășind întotdeauna pe vârfuri și strecurându-se cu sfială prin fața camerei mele de lucru, ca și cum ar fi dorit să treacă cât mai puțin observat. Îmi dădeam seama că nu se simțea prea în largul lui în casa asta plină de vechituri, care nu se potrivea defel cu gusturile lui de băiat de la țară, căruia îi era mai la îndemână să calce cu piciorul pe o pardoseală de lut decât să pășească pe un covor de Buhara. În diminețile de duminică se întâmpla să treacă prin bucătărie, ca să-și prepare un ceai sau să-și prăjească o tiganie de ochiuri, și atunci mai intra în vorbă cu Aglăița. I se plângea că de când se mutase aici începuse să sufere de nesomn. Dacă înaintea adormea buștean îndată ce se punea în pat și nu se trezea decât la țârâitul deșteptătorului, acum somnul îl ajungea foarte greu, ba era deranjat de scârțâitul parchetului, de trosnetul mobilelor sau de foșnetul unei

draperii, ba i se părea că percepe, venind de dincolo de pereți, murmurul foarte difuz al unor glasuri care vorbeau pe șoptite. Dumeata trebuie să știi că fiecare casă are zgomotele ei particulare, care se fac auzite mai ales la vreme de noapte și care îi exprimă personalitatea. Noi nu auzim de regulă aceste zgomote din cauza obișnuinței, așa cum nu simțim mișcarea de rotație a pământului. Dar e suficient ca în simțurile noastre să intervină o dereglare ușoară – iar asemenea dereglări se produc frecvent ca urmare a unei emoții puternice – pentru ca sunetele despre care îți vorbesc să fie percepute cu toată acuitatea, ceea ce le poate provoca unora o anumită stare de disconfort, iar pe termen lung poate avea chiar efectul picăturii chinezești, ducând la instalarea unor maladii psihice grave. Nici lungile nopți de nesomn ale colonelului meu n-au rămas multă vreme fără urmări. Nu trecuse nici o lună de când îmi venise pe cap, și am observat că a început să slăbească. Fața lui roșie, de țăran sănătos, care dovedea că nu disprețuiește nici mâncarea, nici băutura, căpătase o nuanță bolnăvicioasă de pământiu, iar sub ochi îi apăruseră niște cearcăne vinete. Adeseori trecea pe lângă mine fără să mă salute, cufundat parcă în niște gânduri apăsătoare,